

Demokracie versus statistika

Stálé zastoupení České republiky při Evropské unii v Bruselu v podstatě funguje jako prodloužená ruka české vlády. Proto zde také hraje statistika nezastupitelnou roli.

Už z podstaty věci se jedná o činnost, která prostupuje napříč všemi oblastmi v prostředí, jež klade důraz na sjednocování a sblížování různých legislativních a technických rámců, to platí dvojnásob.

Jednou z neklíčovějších oblastí pro evropskou integraci jsou nepochybně finance, ať už jde o hospodářskou a měnovou unii, rozpočet, daně, finanční služby či kohezní politiku. Z tohoto důvodu spadá na stálých zastoupeních většiny členských států statistická agenda formálně pod úsek finanční a hospodářské politiky a stejně tak je tomu v případě České republiky. Koneckonců se statistikou úzce souvisí například i kořeny současné krize eura. Nedůvěra finančních trhů vůči fiskálně nedisciplinovaným zemím se datuje od podzimu 2010, kdy vyšlo najevo manipulování statistických dat v Řecku při přistupování k jednotné měně.

Na pracovní úrovni Rady Evropské unie má statistika své zastoupení v podobě pracovní skupiny pro statistiku. Ta projednává naprostou většinu s tímto tématem souvisejících legislativních návrhů Evropské komise. Účastníci jsou v závislosti na konkrétním tématu vesměs odborníci na konkrétní statistickou problematiku z národních statistických úřadů, výjimečně jen ataše stálého zastoupení.

Demokratický proces

Pracovní skupina Rady Evropské unie však není zpravidla prvním fórem, kde se odborníci z České republiky s návrhem Evropské ko-

V období českého předsednictví v EU v roce 2009 spolupracovaly týmy ČSÚ a SZ Brusel na přípravě nařízení o statistice pesticidů.

mise setkávají. Samotnému formálnímu předložení návrhu Evropské komise předchází konzultace s českou stranou na půdě generálního ředitelství Eurostatu. Do legislativního procesu tak vstupuje text již předjednaný, čímž se značně zvyšuje šance na relativně rychlé a bezproblémové schválení v Radě Evropské unie. Otázkou je, jak následně dopadne vyjednávání s Evropským parlamentem, který podle Lisabonské smlouvy již u většiny návrhů funguje jako kolegiátor.

Na jedné straně se tak zvyšuje demokratická legitimita procesu, na straně druhé se proces komplikuje, protože poslanci Evropského parlamentu většinou nejsou odborníky na statistiku a požadavky přicházející z jejich strany jsou někdy od reálných možností velmi vzdálené. Specifikem skupiny je průřezový

charakter jejího zaměření, z čehož plyne fakt, že následné fórum pro projednání v Radě Evropské unie, tzv. politická úroveň na úrovni velvyslanců členských států, se určuje podle konkrétní věcné oblasti, které se dotýčný statistický legislativní text týká. Podle toho jde buď o Výbor stálých zástupců – Coreper I (zaměstnanost, sociální politika, zdraví, vnitřní trh, doprava, telekomunikace, zemědělství, životní prostředí, vzdělání, kultura), nebo Výbor stálých zástupců – Coreper II (vedle hospodářských a měnových záležitostí ještě institucionální otázky, vnitro, spravedlnost a vnější vztahy). V poslední době přes Coreper I prochází např. statistika demografie či trestné činnosti, Coreper II se intenzivně věnuje revizi Evropského systému národních a regionálních účtů ESA 2010.

Období českého předsednictví

Pro zvládnutí úkolů Stálého zastoupení v oblasti statistiky je nepostradatelná dobrá spolupráce s gestorem v ústředí, kterým je Český statistický úřad, konkrétně jeho odbor mezinárodní spolupráce. Dosavadního vrcholu, pokud jde o intenzitu, dosáhla bezesporu v období českého předsednictví v Radě Evropské unie v první polovině roku 2009, kdy se Brusel stal pro místopředsedu úřadu Stanislava Drápala jakožto předsedu pracovní skupiny pro statistiku a jeho tým de facto detašovaným pracovištěm. Důvodem bylo vedle tradičních předsednických povinností především projednávání nařízení o statistice pesticidů, které bylo prubířským kamenem vyjednávacích schopností, trpělivosti a pevných nervů. Díky všem možným a snad i nemožným peripetiím došlo nakonec k dohodě s Evropským parlamentem až ve smířícím řízení třetího čtení spolutřídenní procedury, což je v historii evropské statistiky naprosto mimořádný úkaz. Od té doby je spolupráce obou institucí sice nepoměrně méně intenzivní, ale díky vstřícnosti a profesionalitě Českého statistického úřadu nadále velmi kvalitní, přínosná a příjemná.

Eduard Oplatek
Stálé zastoupení České republiky při Evropské unii v Bruselu